

דף סה. טרשא

ביאור המושגים

א. טרשא דרב נחמן

מותר למכור סחורה בהקפה - ביוקר, ובלבד שלא יפרש שהיוקר הוא בשביל המתנת המעות ("לא קצ").

סה: תוד"ה והלכתא - אומר ר"ת דהלכה כר"נ בטרשא. ומשמע שם דהתיר רב נחמן רק בשאין שער קבוע.

ב. טרשא דרב פפא

מכירת שיכר תמרים בהקפה בשעת הזול (תשרי), התשלום יתקבל בשעת היוקר (ניסן) ובשער של שעת היוקר.

הטעם להיתר: המוכר היה יכול להמתין עם השיכר עד שעת היוקר (ניסן) ולמכרו אז ביוקר, ולכן אינו מרוויח דבר מהמתנת המעות.

הקושיא (רב שישא בריה דרב אידי): מצד הלוקח יש תשלום על המתנת המעות, שלו היה לו כסף בשעת הזול (תשרי) היה מעדיף לשלם אז במחיר הזול ולא להמתין עד ניסן ולשלם ביוקר.

הגמ' פסקה שאסור לעשות כן, לקמן סח. "אמר רבא לית הלכתא לא כטרשי פפונאי", וכך כוונת הגמ' בסוגיין בפוסקה הלכה כרב חמא (תוס' סה: ד"ה והלכתא).

ג. טרשא דרב חמא

רב חמא היה מוכר סחורה לסוחרים במקום הזול, בשער של מקום היוקר, על מנת שימכרו את הסחורה במקום היוקר (באותו המחיר שקנאוה מרב חמא). בכסף שמקבלים עבורה מן הלוקחות קונים שם הסוחרים סחורה אחרת, ומביאים אותה לכאן (מקומו של רב חמא), מוכרים אותה כאן ומשלמים לרב חמא על הסחורה שנתן להם (בשער היוקר, כאמור). הרווח שלהם הוא מן הסחורה שקנו שם ומכרוה כאן.

לכאורה יש בכך ריבית: הסוחרים מקבלים מרב חמא סחורה בשווי מסוים (במקום הזול, כאמור), ומשלמים לו בשער של מקום היוקר! לכן קיבל רב חמא על עצמו את האחריות על סחורתו עד למכירתה שם (במקום היוקר) בידי הסוחרים, ואם כן - רק ברגע מכירתה שם, כשפוקעת אחריותו של רב חמא, נעשה הכסף כהלוואה בידי הסוחרים, ובשווי הסחורה במקום היוקר. כשחוזרים הם אל רב חמא משלמים לו את החוב, והוא הכסף שנעשה עליהם כהלוואה, ואין כאן ריבית.

ואולם יש לבאר את הטעם לכך שאין ריבית בעצם טרחת הסוחרים בסחורתו של רב חמא, שטורחים בה בלא לקבל תמורה, לכאורה טרחה זו היא בשביל המתנת מעותיו של רב חמא בידיהם. ובכן, מסביר רב חמא, הסוחרים טורחים בסחורה עבורו - שנוח להם לעשות זאת, שהואיל והאחריות על הסחורה עד לרגע מכירתה היא על רב חמא - נקראת היא על שמו, ונוהגים בה כבסחורת תלמיד-חכם, שפטורה מן המכס ויש להם זכות למכור ראשונים בשוק. הרווח האישי מזה הוא שהם יכולים לנצל זכות קדימה זאת במכירת סחורה אחרת שלהם, הואיל ויצא להם שם שהם מוכרי סחורתו של רב חמא (שיטה מקובצת בשם ראב"ד, תוס' רבנו פרץ).

הגמ' (סה:): "והלכתא כרב חמא".

[כ"ה בכסלו התשס"ה]